

LA CAMPANA DE GRACIA.

DONARA AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA.

CADA NÚMERO 5 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA.

Números atrassats 10 céntims.

ADMINISTRACIÓ y REDACCIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, 20 botiga.
BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pessetas 1'84.
Cuba y Puerto-Rico, 2.—Estranger, 2'50.

ECONOMÍAS.

—Si, senyors: ab una capsa de soldats n' hi ha prou.

UNA BONA IDEA.

ON Práxedes dorm, y no hi ha sinó una manera de despertarlo.

Per desvetllar à D. Práxedes basla dirli que hi ha algú que desitja pèndreli la paella que tè agafa pèl mànech. Quan arriba aquest cas l' home s' aixeca més llest que una mustela, canta com una calandria y 's defensa com un lleó.

Proba: la fracassada conjuració dels generals Lopez Dominguez y Cassola.

Ja ho tenian tot amanit: contavan ab aliansas importants, y sobre tot contavan ab lo qu' ells creuen que val més que totes las aliansas: contavan ab les espases que cenyen y ab lo respecte que imposan en nostre

desventurat país los entorxats que ostentan en las mànegas de la casaca.

Pero parlà Sagasta... y mi gozo en un pozo.

Lo president del govern va tirar una estocada à fondo, ab lo següent argument que no té volta de fulla:

—Vosaltres reclameu un numeros exèrcit, mentres que 'l país reclama grans economies. Lo sostentiment de un exèrcit numeros es incompatible ab las economies que 'l país demana. Donchs ¿qu' es lo que 'ns toca fer? Contentar al exèrcit o satisfet al país? Jo, per la meva part, sols diré una cosa: que si l' exèrcit ha de servir pel sostentiment del ordre públich, ab la meytat de la forsa que avuy dia existeix, ne tinch prou y encare me 'n sobra.

Davant de aquesta declaració franca y desembossada la conjuració dels generals va desferse com per encant. Als generals toquéuloshot tot, menos l' exèrcit. L' exèrcit es, per ells, l' escala de la fortuna. Escuseu la mey-

tat de aquesta èscala y 'ls que vulgan pujar al cap-de-munt se quedarán à mitj camí.

Sagasta, per fi, ha tingut una idea salvadora. ¡Llàstima que 'l pensament de reduhir l' exèrcit à la meytat no siga en boca sèva, sinó un medi de defensa, una estratègia per destrozar als seus enemichs! ¡Llàstima que no tinga la fe y 'l valor suficients pera plantejar resoltament desd' ara aquest sistema de útils y fecundes economies!

No importa: la idea està llansada, y las bonas ideas, com la bona llevor, un cop sembradas germinan y fructifican. Si no 'l mateix Sagasta, un ó altre l' aprofitará.

Després de tot, l' única guerra que avuy per avuy 'ns amenassa no es la de las armas, sinó la de la producció. Y pera plantar cara à la invasió dels productes extrangers, lo que menos se necessita son soldats.

Basta pèl cas que hi haja traball, bon govern y una administració honrada, patriòtica y barata. P. K.

PASTELERIA.

Ja comença á preparar la pasta.

a mort Villacampa.

Pogué escapar del fusellament á que se l'havia condemnat, a conseqüència dels successos de setembre; pero no ha pogut sustreure als efectes fatals del seu estat de salut agravat per una presó rigurosa, en climes cruels e inhospitarios.

L'infortunat brigadier deixa una filla, qu'és la mateixa qu'excità l'interès de tota Espanya, ab sos rasgos de amor filial, demanant y obtenint la vida del seu pare.

Lo partit zorrillista està en lo cas de amparar á la pobra órfana, y la LA CAMPANA DE GRACIA compleix un deber excitant als seus lectors a prendre part en las suscripcions obertas al efecte.

Es la manera més digna de honrar la bona memoria del desventurat brigadier Villacampa.

¿En qué quedém, Sr. Sagasta? ¿Un republicá, tingut per tal y resolt á no abdicar ara ni mai de las sevases conviccions, pot ser ó no pot ser arcalde de una gran ciutat?

Los moderats avants y 'ls conservadors després deyan que no podia serho. Los liberals han dit sempre que sí.

Y no obstant, vosté ha consentit que l'arcalde de Valencia perdés la vara pél delict de haver concorregut á un banquet lo dia 11 de febrer.

Si aquest es lo criteri liberal, ja pot tornar en Cánovas al poder, que no l'anoraré a vosté.

Los regidors fusionistas de Barcelona estan qu'espernegan á conseqüencia de una real ordre que anula las eleccions cerebradas abtrampa en una de las seccions del cologi sisé.

La resolució del govern implica la nulitat de la elecció del Sr. Despax.

Y aquesta nulitat demostra que l'Sr. Despax ha vingut ocupant indegudament per espay de dos anys, lo càrech de regidor.

L'més curiós es que á pesar de la real ordre, basada en un dictámen del Consell d'Estat, aquesta es l' hora qu'no s'ha donat possessió al legitim representant del cologi sisé, qu'no es altre que l'republicá Sr. Valls.

Lo Sr. Despax, com a regidor, ha sigut declarat en quiebra.

¡Fora, donchs, de la botiga!

En Sagasta dilluns verteix la idea de reduir l'exèrcit á la meyta, per fer economias.

Pero arriba l'dimars y declara qu'la idea de partit al exèrcit pél mitj ya deixarla anar en sentit hipotètic.

¡Sempre l'mateix home!

¡Llàstima que l'pais contribuyent no s' decideixi á l'uitarlo!

Aixis, per exemple, l'primer trimestre de la contribució podria pagar-lo en efectiu, y 'ls següents en hipòtesis.

Es dir: en excusas de mal pagador.

Boulanger no es ni ha sigut mai orador. Los seus discursos més eloquents consisteixen en posar-se un barret y un bon plomero y montar un caball blanch.

Es una gran fatxada; pero darrera de la fatxada no hi ha edifici.

Qu'n a la Camara ha de fer un discurs, lo porta escrit y l'legeix. Y encare no es ell qui se l'empesca: los discursos se 'ls fa escriure.

¿Y aquest home aspira á la dictadura?

¡Impossible! Un home que no sab dictar, no pot ser dictador.

Sagasta coneix perfectament la manera de fer economias: suprimir la meytal del exèrcit que li sobra pél sostinent del ordre.

—Donchs si coneix la manera qu'per què no l'aplica?

—Per mandra.

En cambi en Cassola aspira á tenir un exèrcit disponible de 300,000 homes y una primera reserva de 240,000, única manera—creu ell—d'estar previnguts per un cas de guerra.

Y es veritat: porque la guerra aqui á Espanya ja fa temps que dura: la guerra del govern contra la butxaca del contribuyent.

La qüestió del sufragi universal setá cada dia més lluny de una solució satisfactoria.

La comissió nombrada per donar dictámen ha sortit ab un nou projecte, y entre l'govern y la comissió s'ha armat un embull, que 'ls conservadors no poden aguantar-se l'riure.

¿Será veritat qu'en Sagasta va dir als de la comissió:

—«Nows, aquí teniu lo projecte de sufragi universal: emboliquem'e ben bê; de manera que despès no hi haja medi de desenredarlo?...»

** Sr. Castelar: aixó li toca á vosté.

Una estirada al tûp de 'n Sagasta, per ferli memoria y recordarli l' cumpliment dels seus compromisos. Una bona estirada, mal li arrenqui mitj tûp..

CARTAS DE FORA.—Lo mestre públich de Ginestà ns escriu pregantnos consignem que 'ls noys de la Escola catòlica que reberen a pedradas al matrimoni civil efectuat en aquell poble, no poden ser los que assisteixen á la séva classe, als q' als procura inculcarlos la màxima evangèlica: «No fassas als altres lo que no vulgas pera tú.»—Queda complausct lo mestre de Ginestà.

... Lo rector de Suria ha traslladat lo novenari de ànimes, que sempre s'feyá per novembre, á las vigilias de Carnaval, valentse de un predicador que s'desfà en improperis contra 'ls periodistas liberals y sobre tot contra la CAMPANA y 'ls que la escriben y hasta 'ls que la expenen; com també predica contra 'ls balls. Un párraf del predicador: «Filles de Maria: si alguna de vosaltres se troba qu'no pot resistir las tentacions del dimoni per anar á ballar, que vingui á trobarme y jo li demostraré que soch lo primer ballador de mòn.»

Ho creym molt bê. Hi ha capellá que per ballar, lo que menos li fa nosa es la sotana.

... ¿Qué ha passat en la Rectoria del Bruch? ¿Es cert que l'rector sosté dos majordomas, una per ell y un altre per un seu germà que viu á casa séva? ¿Es cert qu'entre l'vicari y l'germà del rector va haverhi fa poch un pet de bofetades, tan ferm, que l'indicat germà encara guarda los senyals á la fesomia? ¿Es cert que l'jutje de pau ha l'grat calmar als dos beligerants, evitant que la cosa passés á majors? Seria convenient que l'assumpto s'aclari: que la Història no perdi ocasió de consignar aquesta nova edició de la Batalla del Bruch.

L' ÚLTIM PARTIT.

STÈM casi bê salvats.

Acaba de formarse á la cort d'Espanya un nou partit, que diu que ho arreglará tot.

Lo problema econòmic, la qüestió militar, la crisi industrial, la postació de la agricultura... tot quedarà l'mateix que una bassa d'oli en un tancar y obrir d'ulls.

¡Y si sapiguessin com s'ha format aquest partit! Tot ha sigut obra de la casualitat.

Es lo que passa sempre ab las grans invencions. Una pila de sabis se trencan lo cap anys y més anys buscant una idea, sense lograr trobarla, y quan ja ho han deixat corre, surt un tarambana qualsevol, que per pura casualitat fa lo qu'ells no han pogut fer ab tota la séva ciència. Aixis ha succehit ab en Lopez Dominguez. Ell ha conseguit lo que las primeras capacitats d'Espanya no havien lograt: formar un partit gran, fort, poderós: jove, sà... un partit capas de produir llançons ab tanta abundància, que fins lliguerà los gossos ab llançons.

¿Que se n'riuen? No se n'riuran si tenen gos.

Já veurán com un dia d'aquests se 'ls presenta un municipal y 'ls diu:

—De part del governo, aquí tienen aquestas longanizas para que lliguen el perró de ustedes.

La darrera vegada que 'n Lopez Dominguez va venir a Barcelona - durant la Exposició - ho confessó, me l'veig mirar molt malament.

¡Qué sè jo! Contemplant aquella cara amohnada, aquells ullots esmortuhits, aquell conjunt inofensiu, va semblarme que l'nebot de 'n Serrano no era capás de inventar la pòvora ni res.

¡Quan veritat es que las apariencias enganyan!

¡Miran si es capás d'inventar! Nada menos que un partit nou de trinca.

Es veritat que l'ha inventat per pura carambola, pero l'cas es que l'partit existeix, vigorós com un camàlich, sèrio com la fatxada de casa la ciutat y decidit com un cotxe de trania.

Llegir en los diaris de Madrid la manera com en Lopez Dominguez ha realisat aquesta novedat, es una cosa que enterneix y fa venir llàgrimes als ulls.

Lo bon general se passejava prenent lo sol. S'ensopega á passar en Portuondo y l'general l'atura.

—Hola! —li diu— ¡també passeja!

—Si senyor. —Li respon l'altre— vaig sol.

—Vol venir ab mi, donchs? Aixis si algú 'ns veu, se creurà qu'hem format un nou partit.

—¿Un partit? —murmurà en Portuondo— ¿sab que tal vegada no ha dit cap disbarat?

Això va ser lo comensament. La conversació va anar formalisantse, fins que al cap de dues horas van quedar entesos. Lo nou partit era ja un fet consumat.

En Lopez Dominguez hi aportava la séva representació, y l'diputat ex-republicá uns quants vehins de la séva escaleta.

Per cert que desde aquell dia en Portuondo s'ha canviat lo nom: en lloc de dirse Portuondo 's diu Portu-despreocupado.

De les coses, lo més difícil es comensarlas. Trassats los fonaments del nou partit, desseguida han aparegut elements que venen á arrodonirlo.

No hi ha gaire gent qu'ho sàpiga: pero jqué diable! ja 'ls ho puch dir, esperant que no ho faran corre. Lo partit que acaben de fabricar en Portuondo y en Lopez Dominguez conta ab lo concurs de... ¡sobre tot no ho esbombin!... ab lo concurs de 'n Martos, de 'n Romero Robledo, de 'n Casola y de 'n Moret. Per ara aquests fan encara l'amich á 'n Sagasta; pero això es un ardit per aplastarlo millor.

Ja se sab que avuy—com deya en Corróns—molta gent, sota la capa de le amistad, hi oculta 'l punyal del godo. Lo programa del nou partit està ja fet y copiat en net días hâ. Lo més essencial es això:

Economías en l'exèrcit, Aument en la paga dels jefes. Protecció al comers y á la marina, celebrant tractats que facilitin la entrada dels productes extranjers.

Moralisació de la administració: al empleat que fugi ab fondos del Estat, se l'declarará cessant. Foment del treball nacional, pagant passatge gratis als traballadors que vulguin emigrar á Montevideo.

En quant al ministeri que 's formarà l'dia que logrin lo poder, v'els hi aquí: Presidència y Gracia y Justicia, Lopez Dominguez. Guerra, Tort y Martorell. Estat, Bosch y Fustigueras. Marina, Moret. Gobernació; Cassola. Hisenda, Audet y sona. Ultramar, lo gendre de qualsevolga. Foment, Portuondo.

Al Sr. Martos se l'nombrarà bisbe de Madrid, ab l'oblació d'afeytarse y predicar durant la setmana santa en alguna iglesia de la Còrt.

Ja veuen, pues, que l'nou partit conta ab tot lo necesario.

Lo únic que li falta es bandera. ¿Algú de vostés té per aquí qualsevol drapot que li fassi nota?

Si per cas, dónquinlo als fundadors del nou partit. Com que ara comensan y no están per gastos, lo pendrán á mans besadas

FANTÀSTIC.

DESDE UNA TRONA.

En un pob'et de montanya, un rector d'aquests de manya, que té una gracia tremenda en ferse una guapa renda explotant la ca d'ídolis d'aquells bons fills de pajés, puja un diumenje á la trona y d'aquest modo enraona:

—Germans mèus: estém perduts; los temps s'han posat molt bruts y si Déu no s'hi interposa, té de passá alguna cosa. Los dimonis del infern, burlantse del Pare Etern y deixant sas madrigueras plenes de drachs y Calderas, han vingut á aquest país, ja de si prou infelis, per veure si ab quatre bòts fan condemnarlos á tots.

Féume l'favor de mirá la corrupció que aquí hi ha; la tremenda picardia, que 's'va escampant cada dia y las plagues á dotzenas que 'ns estan omplint de penas, y veuré bén clarament que Llucié es diligent y que si l'seu plan no s'erra, va á ferse amo de la terra.

¡Havíau vist may, germans, tants lances horripilants, la desmoraliació, la guerra á la religió, los teatros sempre oberts, los balls y cafés-concerts, lo gran cùmul de tragèries, las disbauxas, las miserias, en fi, aquest galimatías que deshonra 'ls nostres días?

Sembla, ab desgavell semblant, que l'món s' estiga acabant: no hi ha res que pinta bê, ningú fa lo que ha de fè. No 's coneixen richs ni pobres, los pelats gastan de sobras, los senyors semblan drapayres, la gent marxa á Buenos Aires; tothom busca la fortuna, ni que haja d'anà á la Iluna; las donas omp'ani lo mòn ab lo ditxós polissón y algunas se n'ha trobat qui hi passan llart d'amagat.

Fan noble á qualsevol pillo, los nens tenen garrotilio, la gent viu casi á las foscas, morintse l'mateix que moscas, y ab l'afany d'anar depressa, ningú resa ni 's confessa, ni saluda als capellans. ni li va á besar las mans.

¡Cóm voléu que tinga sort un país de tan mal cor que arriba á riures dels frares casi bê á las sévases caras, olvidant que aquests pobrets sufreixen calor y freds, traballant per l'esplendor de la santa religió, y resent continuament quan al davant seu hi ha gent?

Germans mèus, creyeume á'mi, això no pot pas seguir: ja cal que aplaquéu la ira del Senyor, que á tots nos mira, donant immediatament lo que us sembla convenient,

cinch, deu, vint céntims ó un ral ó dos ó tres, tan se val.
Després á mi aquest dinè me servirà per fer bè, dihen missas y cremant llum, segons es us y costum. Germans meus, ja hi acabat: ara baixó á passá 'l plat.— Quatre ó cinch horas després, mentres los fills de pajés pensan tot ficanse al llit, en lo que 'l rectò 'ls ha dit, aquest se 'n riu de la trona, sopant ab la majordona, y del seu remat se 'n sum... segons es us y costum.

C. GUMÀ.

la porta de la Catedral de Tarragona s'ha reparlit una fulla deliciosa, ab lo títol de *La inquisición*.

«Vos'es han cregut sempre que la Inquisició era un tribunal cruel, abominable y odiós? Donchs s'enganyan de mitj á mitj. La Inquisició era més dolsa que un carmetlo, més suau que un marengue, més fina que una caricia de vicari jove á majordona guapa.

Los que dihem mal de la Inquisició, no sabém lo qu' hem perdut.

Perque es una trista cosa veure que no 's crema á un mal heretje, bén enllardat y farsit de prunas y pinyón.

¡Aquella olor de rostit tan grata als nassos verdaderament catòlichs, ¡ay! no tornaré a sentirla més!

Pero senyor, si tan li agrada la Inquisició al cabildo cathedral de Tarragona, que permet la repartició de aquella fulla, ¿per qué no fa una cosa?

Considerant que 'ls exemples son sempre més pràctichs y eficacions que las predicacions y propagandas, lo Cabildo podria fer un ensaig inquisitorial cremant al canonje més gras y molsut de la Catedral, y tal vegada 'l públich s'entussiamaria davant de un espectacle tan divertit, y fins los més enemichs del Sant Ofici, demanarien lo seu restabliment inmediat.

Ja está dit: lo dia que vulgan fer la prova, jo pago una feixina.

Es tal la mania dels desafios que s'ha despertat en aquests últims temps, que 'l diputat Sr. Gutiérrez Mas, creyentse desairat, ha enviat los seus padrins á D. Cristino Martos.

Anant seguint així les coses, promple la Càmara, més que un Congrés politich, semblarà una Acadèmia d'esgrima.

Per supuesto, D. Cristino, per tota contestació al cartell de desafio del Sr. Gutiérrez, sembla que li ha dit la frasse aquella de la *Tornada de 'n Titó*:

«Gutierras no t' emboliquis; mira que 't faré malbién.»

Diguéume los gastos de un home y 'us diré 'ls seus gustos.

Y lo que dich dels homes, pot aplicarse á las corporacions.

Aquí tenim lo Congrés de Diputats que durant un any ha consumit los següents articles:

Paper de cartas: 14,147 pessetas y mitja.

Sobres de totes classes: 16,377 pessetas 63 céntims.

Tinta: 325'75.

Plomas: 1,065 pessetas.

Afeixin á aquestas partidas cinch quintars de sorrilla y altres cinch de perdigons, y haurán de reconeixre que si 'ls pares de la patria tenen molta afició á parlar, teneïn encare molta més afició á escriure.

Y ara entrém en lo capítul de la perfumeria.

Los Diputats han gastat 24 litres d'aygua de Colonia y 163 paquets de pastillas de sabó.

¿Y ab tan sabó encare hi haurá qui parli de mans brutals?

Finalment en bolados y carmetlos s'han invertit 4,334 pessetas y mitja.

Un gran dato per D. Joan Mañé y Flaquer, qui no deixarà de dir en un próxim article dominical:

«Lo sistema parlamentari té un gran inconvenient, y es que tot se 'n va en *bolados*.»

Diu un telegrama:

«Se parla de las probabilitats de una crisis ministerial durant las vacaciones de Carnestoltes.»

¿Serà veritat qu'en Sagasta està destinat á caure en semblant dia?

Y bén mirada la cosa, únicament per Carnestoltes pot caure, ab probabilitats de ser dignament reemplassat.

¿Preguntan qui pot reemplassarlo?
Molt senzill: lo Marqués de las Cabriolas.

Comprend que 'l govern avants de reduhir l'exercit s'hi pensi molt.

Es lo que 'm deya aquest dia un neo:

—Si s'escatimavan los soldats, com vol vosté que hi hagues á Espanya, bonas professions de Corpus?

Desde la setmana passada hi ha hagut quatre ó cinch conats de desafio entre diputats y militars.

Pero fins ara al camp del honor no hi ha anat ningú absolutament.

La sanch, ab lo temps que fa,
arrenca 'l bull molt depressa;
pero sent l'olla ben gran,
per més que bulli no vessa.

Lo the zorrillista organiat pèl Sr. Sol ha fracassat.
¡Quin sentiment haurà tingut lo Sr. Marqués de Olérdula, jefe del Sr. Sol, dintre del Ajuntament!

La causa del fracàs sols s'explica de una manera.
Era tan gran lo número de individuos de las brigadas del Ajuntament que havian de assistirhi, que 'l preu del thé s'hauria encarat.

Ab gran perill dels malalts què necessitan de aquesta beguda per arrancar la suor y recobrar la salut.

Los generals, que al mateix temps que generals son diputats, fan aquests dies tot lo gasto en las sessions del Congrés.

¡Cóm cambian los temps!
Avants los generals no feyan més que pronunciarse.
Avuy no fan més que pronunciar discursos.

Lo Sr. Silvela, ocupantse del dret català, diu qu'és lo dret pitjor del món.

A pesar del Sr. Silvela, als catalans nos agrada més que cap.

Pero després de tot, qu'és n'ha de fer lo Sr. Silvela de lo que á nosaltres nos agrada? .. ¿Que per ventura imposém lo nostre gust á ningú, y menos al senyor Silvela?

No diu un adaji castellá:—Cada loco con su tema?
Donchs no olvidi 'l Sr. Silvela, que sab més un boig a casa sèva, que un sabi en la dels altres.

Anécdotas del princep Rodolfo.

Un dia que anava á eixir á passeig en companyia de la sèva guardia de honor, vege caure mortals seus peus á un jove subtinent, víctima de la cossa de un caball.

Lo princep tingué un gran disgust. Ab llàgrimas als ulls exclamà:

—Ploro á aquest oficial, no perque haja mort, sinó perque la sèva vida haja tingut un fi tan indigno del seu valor.

Quan Guillém de Alemanya no era més que príncep y tractava de que son pare, ja llavors malalt de mort, abdicà en ell la successió inmediata de la corona, passà per Viena, y 's freqüentà ab lo princep Rodolfo.

Aquest tragé un dia conversa sobre literatura y ciència, y sentí a Guillém poch agradable aquest tema, digué:

—No 'm sembla molt digne de un soldat y un príncep, ocupar-se de aqueixas futesas.

A lo qual contesta Rodolfo:

—Sols una cosa coneix indigna de un príncep heréu, y es aspirar al trono en vida del seu pare.

Se casa un fulano creyent trobar molt panis; pero un cop realisat lo matrimoni, s'adona que no n'hi ha de fets.

—Això es un timo—li diu un amich á qui acaba de contarli 'l desengany que ha rebut.

—Y tal timo—replica 'l marit escarmentat—que ja 't dich que no tornara á succeirme. Un'altra vegada no 'm caso que avants no 'm donguin paga y senyal.

S'extranya un periódich de Madrid de que á Barcelona hi haja teatros catòlics y casas de dispesas catòlicas com si 'l catolicisme tingués que veure alguna cosa ab l'escudella y la carn-d'olla.

De això s'extranya los madrilenyos?

Sàpigam que á més de teatros y casas de dispesas, fins tenim barberies catòlicas.

Per més que tothom s'imagini que la navaja es la primera enemiga del horrisol y de la llana.

A un rata l'acusen de haver robat un rellotje.

Un advocat jove y ple de bona fé pren la sèva defensa creyent en la sèva innocència y alcansa l'absolució del rata, per falta de probas.

L'endemà l'ataya-rellotje se presenta al despai del advocat.

—Ola, qué tenim? li pregunta aquest.

—Venia a ferli una consulta.

—Tu dirás.

—Voldria que 'm digués, si ara que m' han absolt, aquell rellotje que vaig afanar, podré portarlo.

L'emperador de Alemania porta 'l seu patriotisme fins al extrem de haver despedit al seu cuyner, qu'era francès.

Se consola de no menjar tan bè, ab tal de no veure francesos ni á la cuyna.

Lo seu avi era diferent: dels francesos no 'n volia res fora l'art culinari. Al camp de batalla 'ls combatia; pero á la taula 'ls honrava.

L'emperador actual es més intransigent.

—Per emperador podrá servir molt bè—dirà un marqués que jo coneix, pero lo qu' es com arcalde de Barcelona; que 'n duria pochs de Mrs. Martins al enterrat...

Entre dos amics que han vingut de fora, sense altre objecte que visitar la Exposició, s'entaula la següent conversa:

—Pero home, vols ferme 'l favor de dirme, ¿qué 't proposas cambiant de fonda cada dia?

—¿Qué n'estàs cansat?

—¡Y tant! Quatre dies que som aquí y ja hem tastat quatre fondas.

—Y las que tastaré.

—Pero, a veure, per qué?

—¿Vols saberlo?

—Naturalment: per això t'ho pregunto.

—Vaig á dirlo: si cambio de fonda cada dia, es senzillament, porque no m'agrada traclar dos nits seguidas ab las mateixas pussas.

A 10 INSÉRTAT EN L'ULTIM NÚMERO.

1. XARADA.—*A-ta co-na-dor.*

2. ENDAVINALLA.—*Barco.*

3. TRENCÀ-CLOSCAS.—*Los diamantes de la corona.*

4. QUADRAT.—*C A P A S*

A N I T A

P I L O T

A T O C H A

S A T A N

5. GEROGLÍFICH.—*Sense vi no 's diu missa.*

Han enviat totes las solucions los ciutadans Moix y G. Burdedor: 1. han endavinades 4 Toros de Veurayqua y Quatre burots; 2. Un Porró Trencat, V. Mata la C. y J. Roig Sanfeliu y 2 no més Pau y K. Novas del K. Stell.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR

Ciutadans P. Riu Torf, Pilar, Cirla, Moix, C. Gas Oliva, C. F. Cu, Un escola, L. Bélich, Routari, Cap de Fusta, G. Ramentol, P. T. (Vilafranca), J. Alamaniv, A. Rodeila, A. M. uca y B. Porro Trencat, K. Novas del K. Stell, J. B. Barrau, Mejaiguer, A. Gausadias y Surtep:—*Lo que 'ns envian no fa per casa.*

Ciutadans V. Mata la C., Quatre burots, J. M. Bernis, J. T. Anguila, J. Triadó S., Maginet Petit, J. Tiana, Catòlic, J. Staramsa, Toros de Veurayqua, Joseph, Pep y C., Angel de la Guarda, A. Marcà y B., Eudalt Sala, E. Trillo y Poluy y A. Galceran y Pi:—*Insertarem alguna cosa de lo que 'ns envian.*

Ciutadà Nartreb: Lo que 'ns envia es fluxet—Picio, Adam y C.: L'assumpto es poch nou.—B. Torrens Bolart: Las fabuetas son passadoras.—R. Xala: No va prou bé.—A. Russel: Son una mica forsats: vosé 'ls sonets, quan vol sab ferlos millor.—F. de A. C. (Valls). La poesia á pesar d'estar bén escrita, no 's pot inserir per tenir un interès massa restrinct.—J. Molas: Esta bén—C. de Barril: No 'ns fa iellsos.—Finis: La xarada esta n'oli bén—Dolors Mori: Lo sonet esta be.—H. C. (Mataró) L'hi agrabim l'envi; pero no 'ns convé parlarne, primer perque es molt tonto y després perque aqueixa classe de periodicutzos lo que buscan es soroll per aumentar la parroquia.—B. Xinxola: Lo de aquesta setmana es lo més fluxet de tot lo que 'ns ha enviat.—Piripicho: Los versos estan bén.—Maximino: Procurred complaire.—Protector de Barcelona: L'lastima que lo que 'ns envia no siga original, perque esta molt be!

NARCÍS MONTURIOL.

Una totas las miradas se fixan avuy en lo submarí Peral, quals bons resultats espera y desitja la nació espanyola, seria una injustícia y una ingratisut deixar en l'obscuritat lo nom ilustre de Monturiol, que desde l'any 1854 consagrà al difícil problema de la navegació submarina son talent, sos esforços, sa fortuna, sa tranquilitat y casi, casi sa existència.

Narcís Monturiol, nascut à Figueras en 1819, mort à Sant Martí de Provensals lo dia 6 de setembre de 1885, es una de

las més puras y legítimas glorias catalanas. Res importa que trobés contrarietats y obstacles per tot arreu ahont esperava trobarhi decidit apoyo y protecció entusiasta: sa honrosa historia política ompla las planas més dignas en los anals del partit republicà de Catalunya, com sos notables invents, fills del geni científich que atesorava y del seu amor al esdi, tubrillan entre 'ls millors frufts de las intel·ligencies privilegiadas, que son gloria de la humanitat.

Monturiol no era ingenier; pero dominava en absolut las ciencias físicas, químicas y naturals, y estava al corrent de tots los progressos que's realisaven en lo mòn científich. Havía seguit la carrera de lleys á Cervera, Barcelona y Madrid, sense acabarla, en raho de que 'ls recursos que sa familia li enviava pera la continuació dels seus estudis, los invertia en fins polítics, y mès de una vegada en socorre als emigrats.

Ja llavoras, unit á Abdón Terrades y Coello, formava part del directori del partit republicà, tenint participació activa en los successos polítics, á partir del any 40. Escriptor fàcil y correcte, defensava las tendencias evolucionistas, que avuy son la base del partit republicà històrich y s'feya propagandista fervent del socialisme humanitari de Cabet, que no tè res que veure ab las tendencias anarquicas y colectivistas avuy en hoga. Los periódichs *La Madre de família*, *El Padre de família* y *La Fraternidad*, que's publicaren del any 46 al 50, guardan testimonis evidents de la sinceritat y de la honradés de las sèvas conviccions.

Lo primer pensament de la navegació submarina lo concebi trobantse en las costas de Ampurias, ahont se havia refugiat, escapant de persecucions políticas. Encaminá sos primers estudis á un objectiu, lo de aplicar lo nou invent á la pesca del coral. Grans dificultats se li oferian; pero Monturiol anava vencentlas á copia de ingeni y de perseverancia. I auerí en sos primers ensaigs sa modesta fortuna, acceptant després los nobles oferiments que li feren al·guns de sos amichs més íntims.

¡Quánts problemes, quánts complicacions no havia de resoldre Monturiol, en una època en que las ciencias estavan relativament atrassadas; en un temps en que la electricitat no havia revelat encare las pasmosas maravellas! ¿Y quina guia podia buscar, no havent tingut apenas predecessors en l'estudi de tan trascendental invent? Monturiol havia de fersho tot ó casi tot: ni 'l mateix Verne havia somiat encare ab son imaginari *Nautilus*, base de una de sus novelas més interessants.

L'inventor català aná vencent totes las dificultats. Construbí un *Ictíneo* en petit, dotat de las degudas condicions pera l'objecte que perseguia. Li proporcioná la facultat de sumergir-se á voluntat, la de moures y seguir un rumbo determinat, vencé 'l problema de la iluminació submarina y 'l més difícil, de dotar á aquell espai hermèticament tançat de ayre respirable. ¿Qui, avants que Monturiol havia arribat tan enllà en lo camí de una tan difícil invenció?

Gran entusiasme produhiren las primeras probas efectuadas en setembre de 1860 en lo port de Barcelona. Los periódichs de aquella època reflexan l'èxit inmens alcançat per Monturiol. Personas competentissimas en ciencias y en l'art de la navegació, numerosas corporacions públicas y oficiales manifestaren en lluminosos dictámens la

perfecció y la inconcebible utilitat del invent. Monturiol era 'l primer home que 's feya amo y senyor del fondo del mar.

Las probas successivas vingueren á confirmar lo bon èxit del barco peix, tan las que 's realisaren á Barcelona ab caràcter oficial com las que á principis del any 1866 tinqueren efecte en lo port de Alicant.

En això 's constituhí una societat pera la construcció de un nou *Ictíneo* dotat de major capacitat y de millors condicions que 'l que havia servit pera las primeras probas. En ell quedava substituïda la forsa muscular per la de vapor. Los lectors se formaran una idea de aquest barco examinant lo grabat que publiquem en la quarta plana del present número. En la part superior esquerra 's véu la embarcació avants de ser botada, en lo restant del grabat apareix 'l *Ictíneo* navegant sota l'ayga y disparant cano-

nadas. Per cert que las autoritats militars privaren al seytor Monturiol d'entregarse á aquest exercici.

Lo nou *Ictíneo* botat á principis de 1866, efectuá las primeras probas ab èxit satisfactori, portant vuit tripulants á bordo, lo dia 21 de novembre del mateix any; permaneixent algunas horas sota l'ayga y maniobrant ab rara perfecció.

Monturiol, privat dels auxilis oficiais en un de-cubriment que tan útil hauria pogut ser á la gloria de la nació, veié estrellarse 'l fruyt de tants esforços, quan havia realisat la part més difícil del problema: quan ja no existian per ell dificultats científicas ni inconvenients pràctichs. La empresa s' estrellà en la falta de medis materials per prossegir-la. Los dividends pàssius dels accionistas de la Companyia, se recaudaven ab grans dificultats, en aquella època de crisi monetaria: en això sobrevingueren los successos preliminars de la Revolució de Setembre, en los quals estavan compromesos casi tots los que cooperaven en la empresa, y 'l famós invent que havia consumit los millors anys de la vida de un home il·lustre caygué en mans dels acreedors de la Companyia, y fou desquarlatat y venut á la Riba, á preu de fustam y ferro vell.

Rahò tenia Monturiol, ja en los últims anys de sa existència, rahò tenia de plorar com una criatura, al veure 'ls insults inferits per Alemanya á Espanya quant la qüestió de las Carolinas. Si 'l Estat hagués protegit com devia, al inventor del *Ictíneo*, Espanya hauria contat ja llavoras, ab un element poderós que ab tant afany é impulsat pèl mateix motiu, ve buscant desde aquella fetxa 'l inventor del submarí Peral.

Monturiol, autor de molts altres invents químicchs y mecànichs y de un sens si de projectes utilíssims morí pobre, perque al geni científich no reunia las condicions d'explotadör. Descuidat en sa fortuna, no tenia més ideal que l'èxit de la humanitat. En tots temps sigué sempre aquell mateix estudiant, qui en la flor de la juventut prenia 'ls recursos que sa familia li hi enviava pera 'ls seus estudis, y 'ls destinava á socore als emigrats polítics.

Just es, donchs, qui en vigilias de las probas del submarí Peral consagrém á Monturiol un carinyós recort. Peral ha pogut contar pera 'l bon èxit del seu invent ab una major suma de progressos científichs que vint y cinch anys endarrera no 's coneixian encare: Peral ha alcansat lo que no pogué obtenir 'l inventor català: la protecció oficial.

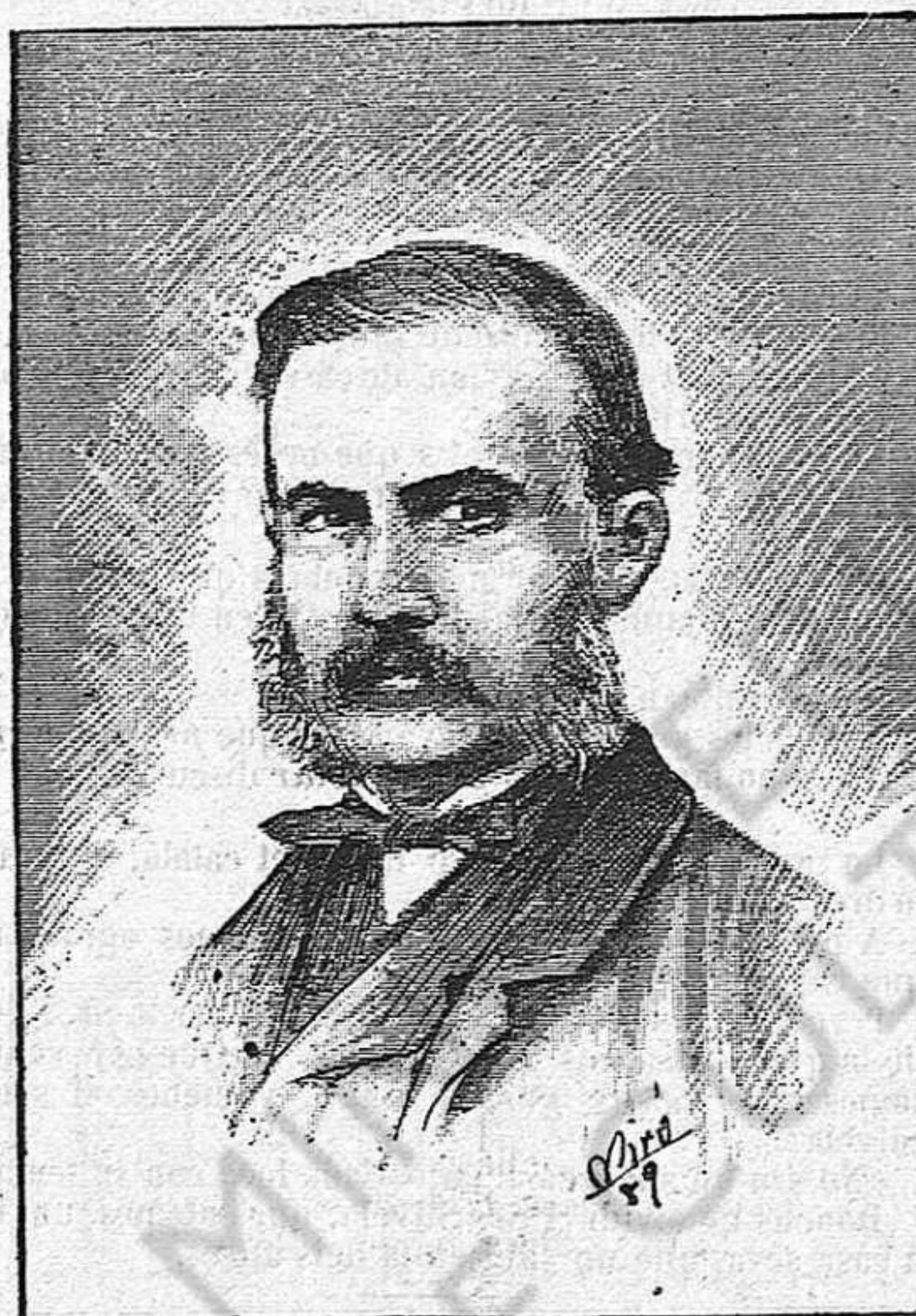
Es veritat que 'l govern francés li proposá un dia posar á sa disposició un arsenal del Estat y dispensarli 'ls auxilis necessaris pera 'l bon èxit del seu invent: pero, Monturiol, patriota acrisolat rebuja tals proposicions, y antes preferí morir ab lo seu *Ictíneo* pobre y abandonat, que proporcionar al extranger medis de guerra poderosos que algun dia haurian pogut emplearse contra la mare patria.

Aquest últim rasgo de caràcter completa la noble y simpatique figura del eminent inventor català.

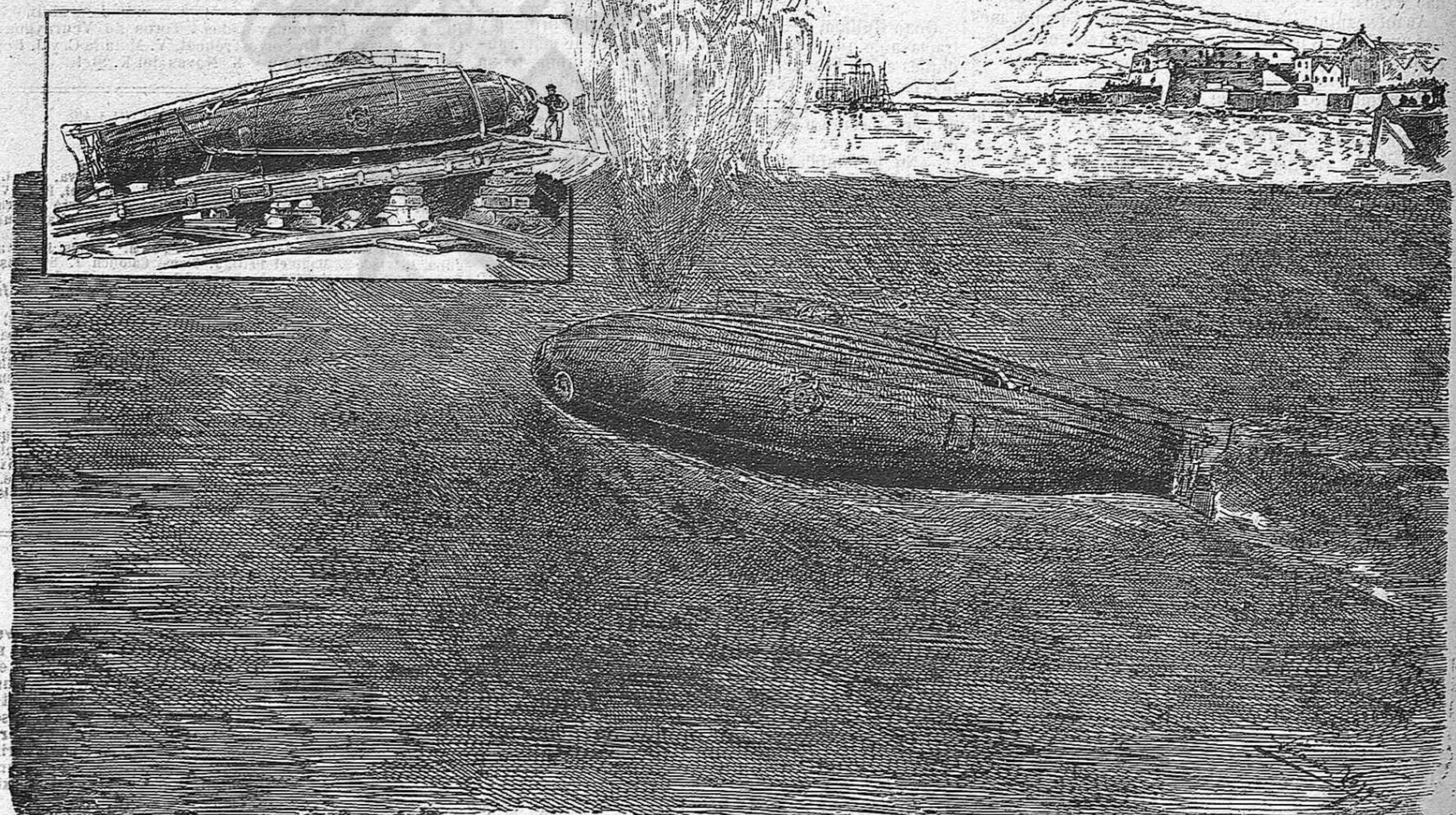
P. DEL O

LOPEZ, Editor — Rambla del Mitj, 20

Barcelona: Imp. de Lluís Tasso, Arch del Teatro, 21 y 22.

NARCÍS MONTURIOL, inventor del *Ictíneo*.

N.º 1.—L' *Ictíneo* Monturiol avants de ser botat.—N.º 2. L' *Ictíneo* navegant y disparant canonades: experiència feta en lo Port de Barcelona.